

Vi må bruke penger på de miljøtiltakene hvor vi får mest miljøeffekt per krone. Det er det som er miljøvennlig. Å bruke store ressurser på for eksempel vindmølleutbygging, som utvilsomt fører til en forringelse av lokalmiljøet, er altså heller ikke god miljøpolitikk, mener artikkelforfatteren. Foto: Kent Skibstad

Meninger Innlegg

Den grønne bløffen

Det er direkte miljøfiendtlig å bruke store ressurser på tiltak med minimal miljøeffekt. Det er fordi gode miljøtiltak fortrenses.

Publisert: 18.06.2017 — 20:50 Oppdatert: 18.06.2017 — 20:50

Jon Olaf Olaussen, professor ved NTNU Handelshøyskolen

Et av de store temaene under forrige valgkamp var det grønne skiftet. På Klima- og miljødepartementets hjemmeside finner vi en grov oversikt over dette skiftet. Sluttsatsen er at «klima + vekst = sant».

En fersk OECD rapport omtalt av klima- og miljøminister Vidar Helgesen i DN 15. juni har omtrent samme budskap. Det er ikke vanskelig å spå at miljøsaken og det grønne skiftet blir viktig også i høstens valgkamp.

Dessverre er det en viktig forutsetning for miljø- og klimapolitikken det snakkes altfor lite om: Sløsing med ressurser er ikke miljøvennlig. Det gir heller ikke vekst.

Det er nemlig slik at ressursløsning er et miljøproblem i seg selv. Det å subsidiere tiltak som har begrenset miljøeffekt er et skoleeksempel på ressursløsning, og dermed per definisjon ikke et miljøtiltak.

Elbilsubsidiering, vindmølleutbygging og krav om biodrivstoff er tre aktuelle eksempler på slike tiltak.

Det paradoksale er at slike tiltak blir vedtatt til tross for at de fleste er fullt klar over at miljøeffekten i beste fall er minimal. Hvordan er det mulig at slike tiltak likevel blir vedtatt?

Et av svarene ligger i troen på at teknologien etter hvert vil forbedres, og dermed gi en miljøgevinst på sikt. De som produserer og selger elbiler vil for eksempel hevde at ved å subsidiere elbil, så vil myndighetene bidra til at teknologien etter hvert blir så bra at den faktisk gir en miljøgevinst. Teknologioptimistene vinner over skeptikerne. Dermed blir elbil subsidiert. Hvorfor er dette et av tidenes dårligste miljøtiltak? Skulle det vært noen som helst gevinst å hente for miljøet av norsk elbilsatsing, så måtte norske elbiler lades med fornybar energi. Hører en på elbilforeningen, så skulle en tro at dette også var tilfellet.

Faktum, som mange ikke er klar over, er at norske forbrukere i svært liten grad konsumerer fornybar energi fra vår egen produksjon. Opprinnelsesgarantien for bortimot all norsk fornybar kraftproduksjon ble både i fjor og forfjor solgt til miljøbevisste utlendinger. Norske elbiler kjører med andre ord rundt på strøm produsert ved hjelp av kull og kjernekraft. Selv om de fleste av oss er enige om at diesel og bensin er bedre for miljøet enn kullkraft, fortsetter vi å subsidiere elbiler.

Et annet ferskt eksempel er pålegget om en økt prosentinnblanding av biodrivstoff (20 prosent innen 2020). Tiltaket er en skivebom.

Vi skiller mellom to typer biodrivstoff: Det konvensjonelle og det avanserte biodrivstoffet. Det konvensjonelle er enkelt sagt å putte mat og fôrprodukter på tanken. Det avanserte biodrivstoffet er i teorien fremstilt av rester og avfall fra industri, landbruk og skogbruk. I praksis er 80 prosent av dette drivstoffet i dag fremstilt av palmeolje! Så mens Norge gir bistand for å få slutt på avskoging av regnskog med den ene hånden, sørger de samme myndighetene for å øke etterspørselen etter palmeolje med den andre. Palmeolje fremstilles som kjent ved at regnskog hugges ned og erstattes med oljepalmer. Siden palmeolje er den billigste typen avansert biodrivstoff, er det palmeolje som havner på tanken vår. Det ender altså med at norske biler kjører rundt på palmeolje i miljøets navn. Hvorfor blir slike miljøtiltak gjennomført?

Svaret er at en glemmer kostnadsbildet, og kun ser på miljødelen av ethvert tiltak. Da har man glemt det aller viktigste, nemlig at ressursløsning er en trussel mot miljøet.

Økonomisk teori på dette området er like enkel som den er logisk. Vi må bruke penger på de miljøtiltakene hvor vi får mest miljøeffekt per krone. Det er det som er miljøvennlig. Å bruke store ressurser på for eksempel vindmøllebygging, som utvilsomt fører til en forringelse av lokalmiljøet, er altså heller ikke god miljøpolitikk. Hadde en derimot brukt disse ressursene på å oppgradere og effektivisere eksisterende vannkraftanlegg, kunne en tatt ut store gevinster. En kunne altså fått mer miljø per krone. Dessverre er ikke oppgradering av gamle anlegg like sexy politikk som å sette opp en ny vindmøllepark. Dermed sløses milliardene heller ut på prosjekter som i beste fall har minimal miljøeffekt.

Mønstret er det samme i alle disse sakene. Miljøeffekt per krone ignoreres. Ressurssløsingen består i at en bruker ressurser på tiltak som har minimal miljøeffekt, mens prosjekter med åpenbart miljøpotensiale ikke kan gjennomføres på grunn av ressursmangel. Ressurssløsning kan gi vekst på kort sikt, men på lang sikt er det ikke noen særlig god medisin, hverken for klima eller vekst.